

Marja van der Linden

An illustration showing the back of a woman with brown hair tied up, wearing a purple top. In the background, two boys are working on a red-tiled roof. One boy is on a ladder, and the other is on the ground looking up. The scene is set in a green field under a bright sky.

Ons soort mensen

CITERREEKS

ONS SOORT MENSEN

Marja van der Linden

Ons soort mensen

Citerreeks

© 2010 Citerreeks, Kampen
Omslagontwerp en -illustratie: Bas Mazur

ISBN 978 90 5977 444 5
NUR 344

www.citerreeks.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

I

‘Zit je nou alweer te lezen? Vooruit, naar beneden. Kom mij maar helpen in de schuur. Altijd dat gelees.’ Vader Van Belzen keek met een boos gezicht naar zijn zoon. Hè, die jongen weer. Je kon hem bijna uittekenen met een boek in zijn handen. Dat was als kind al zo geweest, maar het leek alleen maar erger te worden. ‘Meneer de professor,’ voegde hij er op minachtende toon aan toe.

Rob legde een bladwijzer op de pagina, sloeg het boek dicht, stond langzaam op en liep naar de deur van zijn kamer. Hij zei niets, maar keek zijn vader alleen maar aan.

Marien van Belzen werd nog bozer door die blik. Er zat iets ongrijpbaars in voor hem, iets... iets alsof Rob wijzer was dan hij. Als Rob nu kwaad gekeken had, of minachtend, of bang... Dat waren voor hem herkenbare gevoelens geweest, iets waartegen hij dan weer kon ingaan. Maar de rustige blik in de ogen van Rob verwarde hem, en daar kon hij slecht tegen. Hij deed een stap opzij om Rob te laten passeren en liep toen achter hem aan de trap af, de bijkeuken door, naar de schuur.

Rob keek in de schuur om zich heen. ‘Wat moet ik doen?’ vroeg hij.

Marien wees naar een van de meisjesfietsen. ‘Judith heeft een leuke achterband. Plak die maar,’ bromde hij.

Rob pakte de fiets en zette die ondersteboven. Hij draaide het achterwiel rond en zocht of hij aan de buitenband al kon ontdekken waardoor die lek was geraakt, maar hij kon niets vinden. Hij zocht naar het blikje plakspullen, pakte de bandenlichters eruit en begon de band los te wrikken.

Marien was intussen bezig met het opruimen van de werkbank.

Er hing een geladen stilte tussen hen. Buiten was het zoemen van de bijen en wespen te horen, die in de bloeiende ligusterhaag rondzwermden. Het was bijna zomer. Nog een paar weken en de kinderen zouden vakantie hebben.

Marien trilde inwendig. Waarom bezorgde die jongen hem de laatste tijd steeds zo'n machteloos gevoel? Alsof hij totaal geen grip meer op hem had. Was hijzelf vroeger ook zo geweest, en had zijn vader dat bij hem ook ervaren? Vast niet. Niet dat zijn vader en hij zulke pratere waren, helemaal niet. En ze hadden ook best wel eens ruzie gehad. Maar zelfs dat had hij met Rob niet. Rob zweeg. Rob zweeg altijd. Werd hij maar eens kwaad.

Marien dacht terug aan de tijd toen Rob nog klein was. Wat was hij blij geweest toen Rob geboren werd, en hun eerste kind een zoon bleek te zijn. Overal had hij trots lopen vertellen dat hij vader geworden was van een zoon. Overal was hij op zijn schouders geklopt: gefeliciteerd, man, een stamhouder.

Marien had zich daarbij voorstellingen gemaakt van kameradschap tussen vader en zoon, die helaas nooit werkelijkheid geworden waren.

Rob was een rustig ventje, dat goed alleen kon spelen, een grote woordenschat had en altijd boordevol vragen zat.

Marien had zich altijd wat onhandig gevoeld in het bijzijn van kleine Rob. Niets herkende hij in hem. Ja, uiterlijk wel. Rob had net als zijn vader donkerblond haar met een lichte slag erin, helderblauwe ogen, een rechte neus en wat onregelmatige voortanden. Maar daarmee hield de overeenkomst op. Marien was lang, fors en breedgebouwd, een sterke man. Rob was smal en had de tengere bouw van zijn moeder Josien. 'Omdat hij altijd met zijn neus in de boeken zit,' mopperde Marien wel eens. Marien las zelden een boek. Als hij 's avonds na het eten uit de Bijbel las, had hij al weer letters genoeg gezien, zei hij vaak.

Maar Rob kon al lezen voordat hij naar de basisschool ging, en hij verslond het ene boek na het andere uit de bibliotheek. Vooral biologie had zijn interesse.

Met het lezen waren de vragen van Rob toegenomen. Vragen waarop Marien steeds minder vaak een antwoord had. Het gaf hem een ongemakkelijk gevoel, en hij deed de vragen steeds vaker af met een wat snauwerig 'dat is nu eenmaal zo'. Rob was daardoor op een gegeven moment maar opgehouden met het stellen van vragen, en zocht steeds vaker de eenzaamheid van

zijn kamer op, waar hij de antwoorden op zijn vragen probeerde te vinden in de vele boeken die hij las.

Rob was nu zeventien en zat in de vijfde klas van het vwo. Volgend jaar zou hij eindexamen doen. En dan? Dat onderwerp had Marien het laatste jaar uit de weg weten te gaan. Wat hem betrof, ging Rob dan werken, een baan zoeken, wat dan ook. Rob zelf wilde verder studeren. Dat wist Marien wel, maar dat vond hij flauwekul. Studeren kostte alleen maar een hoop geld en was iets voor rijkeluiszontjes die hun handen niet vuil wilden maken, niet voor ons soort mensen. Er waren genoeg beroepen waar een eerlijke boterham mee te verdienen was. Kijk maar naar hemzelf. Hij had een mooi huis en een auto voor de deur, ze zaten allemaal netjes in de kleren, ze hadden genoeg te eten, en er bleef zelfs nog wat geld over om te sparen. Hijzelf was blij geweest dat hij na zijn zestiende voor vast mocht gaan werken in de timmerwerkplaats van Van Eenennaam, de plaatselijke aannemer. Hij had vanaf het begin iedere maand een aardig bedrag opzijgezet, zodat hij al flink wat gespaard had toen Josien en hij trouwden, en ze daarmee een aanbetaling op hun huis hadden kunnen doen. Hij werkte nog steeds bij Van Eenennaam. Daar was hij al vanaf zijn tiende in iedere schoolvakantie te vinden geweest, en hij had het er prima naar zijn zin.

Eigenlijk leek Marjoke meer op hem. Jammer dat zij geen jongen was. Zij vond het altijd leuk hem in de schuur te helpen. Ze wist ook al vroeg wat ze later wilde worden: timmerman, net als papa. Als haar fiets een lekke band had, kon zij hem zelf al plakken. Ze vond het ook leuk met technisch lego allerlei apparaten in elkaar te zetten, en kwam dan trots aan hem laten zien dat ze nog werkten ook. Marjoke was nu dertien, een fors, lang meisje, met net zulk donkerbond haar als Marien, maar met de grijs-groene ogen van Josien. Marjoke zat in de tweede klas van het vmbo.

Judith, de jongste, leek meer op Rob. Judith was negen, klein en tenger, en zat in groep vijf van de basisschool. Ze kon net als Rob goed leren. Er zat een helder koppie op. Ook bleek ze heel muzikaal. Ze had sinds een jaar dwarsfluitles, samen met de kleindochter van Van Eenennaam, en dat klonk al heel aardig.

Marien mocht graag naar haar luisteren. Maar met Judith had hij nooit dat onbestemde gevoel als bij Rob. Judith was een spontane, vrolijke meid, die hem vaak aan het lachen maakte met haar pientere opmerkingen. Ze had een hele rits vriendinnen, allemaal 'giechelmeiden' volgens Marjoke. Judith dartelde vrolijk door het leven.

Rob niet. Tenminste, Marien kon het niet aan hem zien. Rob was veel te zwaar op de hand naar zijn zin.

Marien keek naar zijn zoon. Kijk nu eens hoe ernstig hij bezig was met het plakken van die band. Alsof dat de meest serieuze zaak van de wereld was. Marien schudde zijn hoofd. Hij zou die jongen wel nooit begrijpen...

Rob concentreerde zich op de band. Hij had een teiltje water gehaald en daarna het gaatje in de band opgespoord. Hij zocht nu in het doosje naar een schuurpapiertje om het oppervlak van de band wat op te ruwen. Hij had helemaal geen hekel aan zo'n werkje, al zou zijn vader vast het tegendeel beweren. Alleen vond hij het jammer dat hij zich daarvoor had moeten losrukken van zijn boek. Dat was zo spannend! Het ging over een meisje dat met haar ouders opgroeide in de jungle, omdat haar vader bioloog was en daar werkzaam was voor een internationale organisatie. Rob was helemaal verdiept geweest in het verhaal en was opgeschrokken toen zijn vader ineens in de deuropening had gestaan. Hij kende zijn vader goed genoeg om te weten dat het geen zin gehad zou hebben te vragen of hij niet eerst zijn hoofdstuk mocht uitlezen. Zo'n vraag zou zijn vader alleen nog maar kwader gemaakt hebben. Zwijgen dus maar. Dat was beter. Alhoewel, hij kreeg de laatste tijd steeds meer de indruk dat zijn zwijgen zijn vader ook kwaad maakte. Waarom toch? Wat wilde die man dan? Tegen hem ingaan was niet goed, zwijgen was niet goed. Wat hij ook deed, het was nooit goed.

Nog een jaar, hield hij zich voor. Nog een jaar, en dan zou hij klaar zijn op het vwo, en als het aan hem lag, ging hij dan de deur uit, op kamers, en studeren. Hij wist dat zijn vader het onderwerp studeren angstvallig uit de weg ging. Maar hij was zelf al op onderzoek uit geweest. Hij kwam dan in ieder geval in aanmer-

king voor studiefinanciering. Hoeveel, wist hij niet. De basisbeurs was niet veel, en de hoogte van de aanvullende beurs was afhankelijk van het inkomen van zijn vader. Maar Rob had geen idee hoeveel die verdiende. Rob dacht aan het spaarsommetje dat hij inmiddels op de bank had staan. Hij werkte al vanaf zijn veertiende in de plaatselijke supermarkt als vakkenvuller, eerst alleen twee avonden in de week, later ook op zaterdagochtend en in de vakanties. Daar verdiende hij niet zo veel mee, maar hij had van het begin af aan alles wat hij verdiende, op de bank gezet, en dat bedrag was inmiddels al aardig opgelopen. Ook zijn verjaardagsgeld had hij daar steeds bij gestort. Hij kon er in ieder geval twee jaar collegegeld van betalen, maar hij had begrepen dat de boeken die hij zou moeten aanschaffen, ook behoorlijk aan de prijs waren. En dan natuurlijk nog de kamerhuur, en eten, en af en toe wat kleding. Uitgaan deed hij niet, roken en drinken ook niet, maar hij zou maandelijks toch een flink bedrag kwijt zijn. Hij rekende er dus op dat hij er wel bij zou moeten werken tijdens zijn studie. Maar daar zag hij niet tegen op. Hij was jong en sterk en kon hard werken. Waar hij wel tegen opzag, was de strijd met zijn vader aan te gaan als die zou blijven vasthouden aan zijn idee dat Rob maar moest gaan werken na het vwo. Gehoorzaamheid aan zijn ouders was er bij hen alle drie met de paplepel ingegoten. Kon hij maar een manier bedenken om zijn vader zover te krijgen dat hij toestemming gaf. Maar daar zou wel een wonder voor nodig zijn...

Hij keek tersluiks naar zijn vader, die druk bezig was met het uitzoeken van een bak schroefjes en moertjes die op de werkbank stond. Rob verbaasde zich erover dat zijn vader en hij zo weinig gemeen hadden. Het was dat ze uiterlijk op elkaar leken, anders zou hij er zelfs aan twijfelen of hij niet per ongeluk verwisseld was in het ziekenhuis waar hij geboren was... Het was soms net alsof ze ieder een andere taal spraken. Niet letterlijk natuurlijk, want zowel zijn vader als hijzelf spraken het dialect uit de regio. Maar het was soms net alsof ze wel dezelfde woorden gebruikten, maar er allebei iets anders mee bedoelden. Ook hadden ze allebei heel verschillende interesses. Zijn vader kon bijvoorbeeld helemaal lyrisch worden wanneer hij het over zijn hobby had:

modeltreinen. Op de vliering van hun huis, waar je net rechttop kon staan en die bereikbaar was met een vlizotrap, had zijn vader een grote plaat op een lage tafel liggen, waarop een hele spoorbaan was uitgelegd. Ernaast stonden mooie huisjes, die zijn vader ook zelf gemaakt had. Toen Rob nog klein was, vond hij het wel leuk af en toe te kijken naar die treintjes die stonden te wachten voor het sein, maar hij was meestal algauw uitgekeken, en wilde daarna terug naar zijn boeken. Terwijl zijn vader zomaar lezen voor je plezier onzin vond. Alles wat je weten moest, stond of in de Bijbel of in boeken van school. Meer boeken waren niet nodig.

Rob wist nog dat hij zijn eerste leesboek kreeg op school. Omdat hij de klas ver voor was met lezen, liet de juffrouw van groep drie hem tijdens de leesles voor zichzelf lezen. Zo las hij in groep drie al boekjes van groep vijf, en tegen de tijd dat hij in groep zeven zat, las hij al boeken uit de schoolbibliotheek voor jongens van een jaar of veertien. Lezen deed hij nog steeds graag. Maar dat was iets wat zijn vader nooit begrepen had.

De band was inmiddels geplakt. Rob legde de binnenband weer om de velg, vouwde de buitenband eromheen, draaide het ventiel aan en begon daarna de band op te pompen. Toen hij klaar was, zette hij de fiets weer overeind. Ziezo, gebeurd.

‘Verder nog iets?’ vroeg hij aan zijn vader.

Die keek even om. ‘Nee, bedankt.’

‘Mag ik dan nu weer gaan?’

Even had Marien de behoefte Rob aan te kijken en hem te vragen of hij nog een poosje wilde blijven, gewoon, voor de gezelligheid, mannen onder elkaar. Maar bang voor een afwijzende reactie hield hij zijn mond. Bovendien, waar moesten ze over praten? De geladen stilte die tussen hen kon hangen, maakte het niet echt gezellig.

‘Dus mag het?’ vroeg Rob weer.

‘Ja. Maar doe eens iets anders dan dat eeuwige ge lees. Ga een eind fietsen of zo. Of doe een spelletje met je zussen. Of ga even bij opa en oma langs.’

Rob gaf geen antwoord. Hij draaide zich om en liep de schuur uit. In huis ging hij meteen de trap weer op naar zijn kamer. Hij

pakte zijn boek en zocht snel de bladzijde op waar hij gebleven was. Hij keek op de klok: kwart voor vier. Met een beetje geluk kon hij het boek uit hebben voordat ze gingen eten.

Josien hoorde Rob de trap op stommelen. Ze zuchtte. Ze had wel gehoord hoe Marien daarstraks tegen Rob aan het moppen was. Ze had haar hart vastgehouden, maar het was gelukkig niet tot een woordenwisseling tussen de beide mannen gekomen. Ze wist dat dat meer aan Rob te danken was dan aan Marien. Marien kon soms zo driftig zijn, vooral tegen Rob. En dat leek het laatste jaar alleen maar erger te worden.

Ze dacht terug aan vorig jaar zomer. Toen was de toenemende spanning tussen hen min of meer begonnen. Marien had Rob gevraagd hem te helpen met een klusje. Er moest een stuk dakbeschot vervangen worden van het huis van opa en oma Van Belzen. Rob had tegengesputterd: hij had veel huiswerk en moest nog een boek lezen voor Nederlands. Dat was echter tegen het zere been geweest bij Marien. Hij was tegen Rob uitgevallen: 'Je moet er maar aan wennen dat je meer te doen hebt dan alleen maar met je neus in de boeken zitten. Laat je handen maar eens wapperen. Daar word je sterk van. Wanneer je straks van school komt, zul je dat ook moeten doen.' Rob had terug gemopperd: 'Mijn schoolwerk is toch ook belangrijk? Ik wil graag goede cijfers halen. Als ik na mijn eindexamen naar de universiteit wil...' Marien was hem kwaad in de rede gevallen. 'Nog tegenspreken ook? Je weet toch wat er in de Bijbel staat, hè? 'Eert uw vader en uw moeder.' Dat staat er niet voor niets. Jij gaat mee om mij te helpen. Punt uit!' Rob had toen gezwegen. Ze waren met z'n allen naar het huis van opa en oma Van Belzen gegaan. De meisjes hadden oma geholpen in de tuin, en Josien had opa geholpen in de boomgaard. Toen ze naar huis kwamen om koffie te drinken, stond Marien op een ladder dakpannen aan te geven aan Rob. Josien had ernaar staan kijken. De geladen spanning tussen Rob en Marien was voelbaar geweest. Hun zwijgende handelingen benadrukten die spanning alleen nog maar. Josien had op dat moment niets gezegd, maar later had ze aan Marien gevraagd of er iets gebeurd was. Marien had kortaf gereageerd: 'Die jongen

heeft het in zijn hoofd gehaald dat hij naar de universiteit wil. Alsof dat iets is voor ons soort mensen. Nou, hij hoeft zich niets in zijn hoofd te halen. Hij gaat na zijn eindexamen gewoon werken.' Rob had later bij haar nog een paar keer geprobeerd het onderwerp universiteit bespreekbaar te maken, maar Josien had telkens alleen maar gezegd: 'Dat zien we tegen die tijd wel.' Het laatste halfjaar had Rob het er niet meer over gehad. Maar de spanning tussen Marien en Rob was blijven hangen, misschien wel juist doordat het punt van discussie uit de weg gegaan werd. Van de meisjes kon Marien veel meer hebben. Marjoke was voor hem het maatje dat hij in Rob gezocht, maar niet gevonden had, en Judith... Josien lachte. Judith wond iedereen om haar kleine pinkjes.

Ze keek op de klok: kwart voor vier. Nog te vroeg om aan het eten te beginnen. De soep voor morgen was al klaar. 's Zondags aten ze alleen soep en brood. Dan hoefde ze op de dag des Heeren niet te koken. Daar zou trouwens ook weinig tijd voor zijn, met drie kerkdiensten. De eerste dienst begon om halftien en duurde tot halftwaalf. Dan naar huis en koffiedrinken en meteen daarna een boterham eten. De tweede dienst was van twee uur tot kwart voor vier. Dan weer naar huis en even een tukje doen. Daarna de soep opwarmen, tafeldekken, eten, en dan weer naar de kerk voor de laatste dienst, die om zes uur begon. 's Zondagsavonds luisterden ze naar een mooie cd met kerkmuziek, of Josien speelde op het orgel. De laatste tijd speelde Judith mee op haar dwarsfluit. Dat klonk zo mooi. En als Marien, Rob en Marjoke dan ook nog gingen meezingen, was Josiens geluk compleet. Maar dat gebeurde de laatste tijd niet zo vaak meer...

Ze schudde haar hoofd. Niet aan denken. Houd vast wat wel goed gaat. Tel je zegeningen, Josien. Ze pakte haar breiwerk. Marien droeg graag zelfgebreide wollen sokken. Dus had ze altijd wel een paar op de naalden staan. Als ze nu even doorbreide, kreeg ze de hiel nog af en kon ze daarna aan het eten beginnen.

Even later was het getik van de naalden het enige geluid dat te horen was in huize Van Belzen.

Marja van der Linden

Ons soort mensen

Marien van Belzen en zijn zoon Rob zijn twee totaal verschillende mensen. Marien is bouwvakker en een buitenman, Rob leest en leert graag en wil na de middelbare school gaan studeren. Marien vindt dat grote onzin: studeren is niets voor 'ons soort mensen'.

Dat leidt steeds vaker tot spanningen tussen beiden. Josien, de moeder van Rob, is niet in staat om hen nader tot elkaar te brengen, hoe graag ze dat ook zou willen.

Dan krijgt Marien een ongeluk. Dit is het begin van een aantal ontwikkelingen binnen en buiten het gezin Van Belzen.

Marja van der Linden uit Heinkenszand schreef haar eerste roman voor de Citerreeks. In deze roman staan twee manieren om met een ziekbed om te gaan lijnrecht tegenover elkaar en wordt zichtbaar hoe het geloof daarin een houvast kan zijn.

ISBN 978 90 5977 444 5 NUR 344

9 789059 774445

www.citerreeks.nl